

مسجد دراندیشه
امام خمینی (ره)

۳

■ مسجد خاستگاه اصلی مبارزه با ظلم

این مساجد است که این بساط را درست کرد. این مساجد است که نهضت را درست کرد. در عهد رسول الله هم، و بعد از آن هم تا مدتها، مسجد مرکز اجتماع سیاسی بود؛ مرکز تجیش جیوش بود. «محراب» یعنی مکان حرب؛ مکان جنگ، هم جنگ با شیطان، و هم جنگ با طاغوت. از محرابها باید جنگ پیدا بشود؛ چنانکه پیشتر از محرابها پیدا می شد از مسجدها پیدا می شد. ای ملت! مسجدهای خودتان را حفظ کنید. ای روشنفکران مسجدها را حفظ کنید، روشنفکر غربی نباشید. روشنفکر وارداتی نباشید! ای حقوقدانها! مسجدها را حفظ کنید. بروید به مسجد؛ نمی روید! این مسجدها را حفظ کنید تا این نهضت به ثمر برسد؛ تا مملکت شما نجات پیدا کند. خداوند ان شاء الله این مسجدها را برای ما حفظ کند.

(۱۳۵۸/۳/۱۵)

■ مسجد منزوی و اسلام منزوی

آن اسلامی که به درد جامعه نرسد، و آن اسلامی که به درد حکومت جامعه نرسد، آن اسلام منزوی است. اسلام منزوی در مساجد بود. با اسم اسلام، اسلام را منزوی کردند در چهار دیوار مساجد، مساجد بی تحرک. مسجدالحرام و مساجد در زمان رسول اکرم مرکز جنگ‌ها و مرکز سیاست‌ها و مرکز امور اجتماعی و سیاسی بوده. اینطور نبوده است که در مسجد پیغمبر - صلی الله علیه وآله - همان مسائل عبادی نماز و روزه باشد؛ مسائل سیاسی‌اش بیشتر بوده.

هروقت می‌خواستند به جنگ بفرستند اشخاص را و بسیج کنند مردم را برای جنگ‌ها، از مسجد شروع می‌کردند این امور را. مع‌الأسف در دنبال تبلیغات از صدر اسلام یعنی، بعد از یک مدتی تا زمان ما مساجد یک مساجدی شده بود که اسلام در آنجا محکوم می‌شد. محکوم کردن اسلام به این نیست که یک کسی بگوید من اسلام را محکوم می‌کنم، محکوم کردن اسلام بر این است که آن چیزی که اسلام می‌خواهد در مسجد زیر پا گذاشته بشود. اسلام می‌خواهد که مردم آگاهانه برای مصالح خودشان، برای مصالح مسلمین در آنجا فعالیت بکنند.

(۱۳۶۲/۵/۲۵)

■ کارکردهای اجتماعی و سیاسی مسجد

مسجد مرکز تبلیغ است. در صدر اسلام از همین مسجدها جیشها، ارتشها، راه می‌افتاده، مرکز تبلیغ احکام سیاسی اسلام بوده مسجد. هر وقت یک گرفتاری پیدا می‌شد، صدا می‌کردند که «الصَّلوةُ بِالْجَمَاعَةِ»، اجتماع می‌کردند؛ آن گرفتاری را طرح می‌کردند، این صحبت‌ها را می‌کردند. مسجد، مرکز اجتماع سیاسی است. و از این یک قدری وسعتش زیادتر، می‌شود نماز جمعه.

(۱۳۵۸/۶/۲۶)

■ مسجد و خیزش اسلامی مبارزه با غرب

مسجد و منبر در صدر اسلام مرکز فعالیتهای سیاسی بوده. جنگهایی که در اسلام می‌شده است بسیاری از آن از مسجد طرحش ریخته می‌شد یا از منبر حضرت امیر - سلام‌الله علیه - به حسب بعضی خطبه‌هایی که در نهج‌البلاغه جمع شده است، خطیب بزرگ و فخر خطباست، با آن خطبه‌های بزرگ مردم را تجهیز می‌کردند برای دفاع از اسلام. و همین طور دستورهای اخلاقی، دستورهای عقیدتی، و همه چیز، در این کتاب مقدس هست. مسجد جایی بوده است که از آنجا شروع می‌شده است به فعالیت‌های سیاسی. منبر هم جایی بوده است که محل خطبه‌ها بوده است، خطبه‌های سازنده و سیاسی. مع‌الأسف تبلیغات زیادی از شاید قریب سیصد سال پیش از این شده است؛ یعنی از آن وقتی که غرب به اینجا راه پیدا کرده، و مطالعات در حال مردم شرق عموماً کرده‌اند و رسیدگی به اوضاع و احوال سیاسی و اجتماعی و اخلاقی مردم شرق آنها کرده‌اند، و آن وقتی که وسایل رفت و آمد مثل حالا نبوده است. در تاریخ می‌بینید که با شتر حرکت می‌کردند، این بیابانهای مملکت ما را بررسی می‌کردند، تمام جاها را اینها بررسی کردند. و تمام مخازن ما را بهتر از ما مطلعند و تمام گروههای کشور را، چه مرزنشین‌ها و عشایر و چه مرکز نشین‌ها و روشنفکرها، همه این را اینها مطالعه کردند، و به آن نتیجه رسیدند که مسجد و محراب را و دانشگاه را باید

به یک وضعی درست کرد که نتیجه نداشته باشد. یعنی آن نتیجه‌ای که اسلام از مسجد و منبر و از دانشگاه می‌خواهد حاصل بشود خنثی کنند...

(۱۳۵۸/۳/۲۷)

■ مسجد کانون اصلی مبارزه با ظلم و استکبار

مسجد در اسلام و در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش و حرکت‌های اسلامی بوده؛ از مسجد تبلیغات اسلامی شروع می‌شده است و از مسجد حرکت قوای اسلامی برای سرکوبی کفار و وارد کردن آنها در [زیر]بیرق اسلام بوده است. همیشه در صدر اسلام مسجد مرکز حرکات و مرکز جنبشها بوده است. شما که از اهالی مسجد و از علمای مساجد هستید، باید پیروی از پیغمبر اسلام و اصحاب آن سرور کنید و مساجد را برای تبلیغ اسلام و حرکت اسلامی و برای قطع ایادی شرک و کفر و تأیید مستضعفین در مقابل مستکبرین قرار بدهید.

(۱۳۵۸/۱/۳۱)

■ مسجد موثر در امور سیاسی متفاوت از کلیسا

مسیحیون خیال نکنند که اسلام هم، مسجد هم، مثل کلیساست. مسجد وقتی نماز در آن بر پا می‌شده است تکلیف معین می‌کرده‌اند؛ جنگها از آنجا شالوده‌اش ریخته می‌شده است؛ تدبیر ممالک از آنجا، از مسجد شالوده‌اش ریخته می‌شده است. مسجد مثل کلیسا نیست. کلیسا یک رابطه فردی مابین افراد و خدای تبارک و تعالی - عَلٰی زَعْمِهِمْ - هست لکن مسجد مسلمین در زمان رسول خدا - صلی الله علیه و آله وسلم - و در زمان خلفایی که بودند - هر جور بودند - مسجد مرکز سیاست اسلام بوده است. در روز جمعه با خطبه جمعه مطالب سیاسی است - مطالب مربوط به جنگها، مربوط به سیاست مدن، اینها همه در مسجد درست می‌شده است؛ شالوده‌اش در مسجد ریخته می‌شده است در زمان رسول خدا و در زمان دیگران و در زمان حضرت امیر - سلام الله علیه

(۱۳۴۴/۸/۲۳)

■ لزوم اهتمام به مسجد در هر زمان

مسجد محلی است که از مسجد باید امور اداره بشود. این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت ما درست کرد. این مراکز حساسی است که ملت باید به آن توجه داشته باشند. اینطور نباشد که خیال کنند که حالا دیگر ما پیروز شدیم دیگر مسجد می‌خواهیم چه کنیم. پیروزی ما برای اداره مسجد است. ما اگر نماز نباشد و آداب اسلامی نباشد، چه داعی داریم که بیاوریم خودمان را به مهملکه بیندازیم و وارد این امور بشویم؟ ما برای اسلام این کارها را می‌کنیم و شما، شما ملت برای اسلام قیام کردید، و برای اسلام اینهمه زحمت کشیدید و دارید می‌کشید. مراکزی که مراکز بسط حقیقت اسلام است، بسط فقه اسلام است و آن مساجد است، اینها را خالی نگذارید. (۱۳۵۹/۴/۲۰)

■ مسجد پایگاه مهم اجتماعات سیاسی

باید ما وضع را در نماز جمعه‌ها، در مساجد، در ائمه جمعه و جماعت، در همه جا [روشن کنیم] که از اینجا از طرف ائمه جمعه و جماعات باید همه چیزها در دنیا منتشر بشود. همان طوری که در صدر اسلام، امام جمعه و مسجد، این دو ابزار در دست مسلمان‌ها بوده است و هر وقت می‌خواستند جنگ برونند از مسجد تجهیز می‌کردند، هر وقت می‌خواستند یک کار مهمی بکنند در مسجد طرح می‌کردند و اعلام می‌کردند که نماز جمعه است، نماز جماعت است، بیاوید، برای کاری می‌رفتند آنجا، نمازشان را هم می‌خواندند و مسائل سیاسیشان را [هم] می‌گفتند و اجرا می‌کردند، ارتش می‌فرستادند و همه این کارها را آنجا می‌کردند و ما امیدواریم که این محتوا برگردد، و این فکر ناشی از اشتباه یا خطا یا احیاناً عمد، این فکر خطا برگردد که «آخوند را به سیاست چه! آخوند را به امور مسلمین چه!».

(۶۱/۷/۲۲)

■ حفظ مساجد و رونق بخشی به آنها

اینها ضربه‌ای که از روحانیت خوردند از هیچ کس نخوردند. برای اینکه می‌گویند ضربه‌ای را که دیگران هم زدند به ما، اینها وادارشان کردند.

مسجدها مردم را وادار کرد. پس باید مسجدها را ما شروع کنیم بشکنیم. اینکه می‌آیند مسجدها را می‌خواهند خلوت کنند، و بیچاره جوان‌ها و متدینین ما هم اشتباه‌ها به خطا می‌روند، این است که مسجدها کم‌کم امسال یک قدری ماه‌رمضانش کمتر باشد، سال دیگر یک خرده کمتر. بعد از ده سال، پانزده سال دیگر هیچی بشود. آنها عجله ندارند؛ بتدریج هر چه شد. شما باید هوشیار باشید که مسجدهایتان و محراب‌هایتان و منبرهایتان را حفظ کنید و بیشتر از سابق. شمایی که این معجزه را از مسجد دیدید، حالا باید بروید دنبال این مرکز معجزه، نه رها کنید او را. شمایی که از اسلام یک همچو معجزه‌ای دیدید که همه قدرت‌ها را به هم شکست، نه فقط ابرقدرت‌ها را، قدرت‌های دیگر را هم به هم شکست، ملت ما که از اسلام این معجزه را دارد نباید در اسلام سستی کند.

(۱۳۵۹/۴/۲۰)

■ توجه به ابعاد سیاسی وقایع در مساجد

همان طوری که در صدر اسلام، مساجد، محافل و نمازها جنبه سیاسی داشته است، از مسجد راه می‌انداختند لشکر را به جنگی که باید بکنند و به آنجایی که باید بفرستند. از مسجد مسائل سیاسی طرح ریزی می‌شد - از مسجد - مسجد محل این بود که مسائل سیاسی در آن طرح بشود. مع‌الأسف مساجد را ما کاری کردیم که بکلی از مصالح مسلمین دور باشد، و با دست ما آن طرح‌هایی که برای ما ریخته بودند با دست خود ما پیاده شد، و ما دیدیم - آنچه که - مسلمین دیدند آنچه که باید ببینند. و امروز باید بیدار بشوند مسلمین. می‌توانند،

بصراحت - وقتی که می‌بینند حکومتشان بر خلاف اسلام عمل می‌کند - بگویند، [و اگر نمی‌توانند، با دعا، با خطبه؛ و به طور کلی با ظالمین، به طور کلی با متجاوزین، با مخالفین اسلام معارضه کنند.
(۱۳۶۳/۲/۲۳)

■ مسجد قدرتمند پشتیبان ملت و دولت

من امروز باید بگویم که تکلیف است برای مسلمان‌ها، حفظ مساجد امروز جزء اموری است که اسلام به او بسته است. ماه مبارک رمضان و بعد از ماه مبارک رمضان هم، مسجدها را آباد کنید. من در مکه که مشرف بودم یک روز می‌خواستم یک کتابی بخرم که برای آن کتابفروش هم فایده داشت، ایستاده بودم، اذان گفتند، یکدفعه رها کرد و گفت که: «سنّه حنفیه» دیگر با من حرف نزد، رفت سراغ نماز. در مدینه بازار را که من دیدم بسته بود. یعنی باز بود لکن هیچ کس نبود. می‌رفتند سراغ نماز. چرا شما نمی‌روید سراغ نماز؟ چرا ظهر که می‌شود بازار را رها نمی‌کنید و بروید سراغ نماز؟ اگر بروید سراغ نماز، احیاء کنید این سنت سیاسی اسلام را، همان طوری که در روز جمعه حالا بحمدالله می‌روید، روز غیرجمعه هم بروید مساجد را پر کنید. اگر این مسجد و مرکز ستاد اسلام قوی باشد ترس از فانتومها نداشته باشید. ترس از امریکا و شوروی و اینها نداشته باشید. آن روز باید ترس داشته باشید که شما پشت بکنید به اسلام. پشت کنید به مساجد.
(۱۳۵۹/۴/۲۰)

■ مساجد سنگر مقابله با دشمن

این مسجدها را سنگر قرار بدهید برای اسلام. در صدر اسلام، از این مسجدها همه چیز بیرون می‌رفت؛ مسجد محل قضاوت بود، مسجد محل چه بود، مسجد محل بسیج بود. بسیج سپاه بود، این مسجدها را باید شما محکم نگه دارید. نگویند به شما که دیگر مسجد می‌خواهیم چه کنیم؛ ما انقلاب کردیم؛ ما انقلاب کردیم مسجد درست کنیم. ما برای خدا انقلاب کردیم. شما، ملت ما انقلاب کرده است و از زبان ملت است که «جمهوری اسلامی». جمهوری اسلامی باید همه چیزش اسلامی باشد. این مساجد سنگرهای اسلام است. محراب محل حرب است. اینها سنگرند برای اسلام. حفظ کنید اینها را. گول نخورید از این اشخاصی که می‌خواهند بازی بدهند که «آقا شما چکار دارید به این کارها، دارند خودشان می‌کنند!» (۱۳۶۰/۴/۱۰)

■ مسلمان شجاع مسجدی

رمز پیروزی ملت ما همین بود که دیگر نمی‌ترسیدند از اینکه بروند توی خیابان بکشندشان. می‌رفتند، خیلی هم کشته می‌شدند. بالاخره هم با همین فریادها و دادها و «الله اکبر»ها پیروز شدند. رژیم اسلامی اینطور است که افرادش از مسجدند. از مسجد نهضت می‌شد. و از مسجد می‌رفتند به میدان، به میدان جنگها. در جمعه‌ها که خطابه می‌خواندند، یا غیر جمعه که می‌رفت آن سردارشان منبر و صحبت می‌کرد، از آنجا راهشان می‌انداخت برای اینکه بروند مبارزه کنند. و یک همچنین روحیه، که از مسجد تحقق پیدا می‌کند، این دیگر نمی‌ترسد از اینکه حالا من بروم شاید چه بشود. این مسجدی است، این الهی است. آدم الهی نمی‌ترسد از اینکه حالا شاید من [را] هم بکشند.

(۱۳۵۸/۴/۲۴)